

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség: Morgó-utca 39. sz.

Kiadóhivatal: Morgó-utca 39. sz.

Megjelenik havonként kétszer.

Felelős szerkesztő:

GYÖKÖSSY ENDRE.

Főmunkatársak:

ZÖLD MIHÁLY, SZARKA LAJOS.

Kiadóhivatali főnök:

BÉRCZY LÁSZLÓ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 4 korona.

Fél évre . . . . . 2 „

Egyetemi és akadémiai polgároknak, önképző-
köröknek:

Egész évre . . . . . 3 korona.

Egyes szám ára: 20 fillér.

Országos diákgyűlés előtt.

Rövid idő múlva találkozót ad egymásnak Magyarország főiskoláinak ifjúsága, hogy erősítse azon erkölcsi köteleket, mely — bár külső törvényes formákkal nem bír — egyesítette mindig, valahányszor csak ifjúsági, vagy nemzeti érdekről volt szó; megbeszélje azon fontos feladatokat, melyek legközelebb az egész magyar ifjúságra várnak.

A kassai kir. jogakadémia hallgatóitól érkezett hozzánk a lelkes felhívás, hogy ez évben ők fogadnak vendégszeretetükbe — és mi köszönettel fogadjuk el e meghívást, — mert oly fontos hivatás talán még nem várt diákértekezletre, mint a kassaira fog. Itt állunk a nemzetközi diákgyűlés előtt. A művelt világ ifjúságát vendégül látjuk, s ez nemcsak ifjúsági, de nemzeti szempontból is igen fontos esemény. Oly sok furesa dolgot beszélnek rólunk külföldön s oly kevéssé ismernek, hogy érthető az a kíváncsiság, melylyel vendégeink megfigyelni fognak. Nemzeti érdekünk, hogy úgy mutassuk be magunkat, mint művelt nemzet művelt fiait, kik a nyugoti művelődés oly magas fokán állnak, mint bármelyik európai nép. Az a munka, mit a külföldi diákgyűléseken a magyar kiküldöttek alaposabb megismertetésünk érdekében kifejtettek, az a rokonszenv, melyet megnyertek, sokban hozzájárult eddig is a rólunk táplált rossz vélemény eloszlatásához. Most pedig itt az alkalom, hogy tényekkel bizonyítsunk. Be kell magunkat egészen mutatnunk, hogy az itt látottakat, tapasztaltakat szétvigyük vendégeink a világ minden sarkába s majdan hathatós védői legyenek a magyaroknak.

Magasabb körök már belátták a nemzetközi diákértekezlet fontosságát, a kormány támogatását ígérte meg, nekünk, magyar ifjúságnak pedig dolgozni kell becsületesen és — egyetértéssel.

El kell némulni a torzsalkodásnak, mely az utóbbi években szétválasztott bennünket. A közös erővel kivívandó nagy nemzeti érdek előtt testvéri kezet kell fogni mindnyájunknak, s önérdek, hiúság ne támasszon most visszavonást, mert a mi kicsinyes harcainkat fontosabb érdekek sinylenék meg.

A kassai diákgyűlésre vár az ellentétek elsimításának feladata. Ott együtt leszünk s ha voltak félreértések köztünk, élőszóval eloszlatathatjuk. Kicséréljük eszméinket, s én hiszem, hogy hamar megértjük egymást, mert egyben mindnyájan egyetértünk: a magyar haza forró szeretetében. Ezért várom én oly örömmel a kassai értekezletet, mert úgy érzem, hogy ott testvéri szeretettel fog összeölelkezni a magyar ifjúság s közös munkában fogja erőit egyesíteni, melyet eddig testvérharc forgácsolt szét. Mi debreceniek várjuk az alkalmat, hogy a béke munkálásában első legyünk. Amint küzdöttünk akkor, mikor meggyőződésünk szerint küzdelmünk jogos, sőt szükséges volt, letesszük a harcot, mihelyt minden ellentét elsimul köztünk.

Azt hisszük, tudják eddigi álláspontunktól kifolyólag békefeltételeinket s amint eddig is sok ellentét kiegyenlítőddött, csak egy ígéret, testvéri kimagyarázás, s mi kezet fogunk.

Adja Isten, hogy Kassán mindez megtörténjék!

Fráter Ernő.

A labdarugásról.

A sportnak manapság leginkább felkapott ágáról: a labdarugásról akarunk egy néhány szót mondani. Mint mindenben e világon, úgy a sportban is van divat. Egy néhány évvel ezelőtt a kerékpárversenyek örvendtek nagy népszerűségnek. Nemcsak a fővárosi kis középiskolai tanuló ösmerte Rottenbillert, Gillemot-tot, meg a többi világbajnokokat, de még a vidéken is nem volt oly elmaradott kis diák, ki az érmes hősök közül egy tucatot fel nem tudott volna sorolni.

Ma meg az ujságáruló gyerekek — magyarúl rikkancsok — is rugják már a labdát Pesten s készek összeveszni a felett, hogy ki rugja legjobban, hogy ki rugta be a legtöbb goalt s ki tud legjobban paszolni, stoppolni stb...

Mindezt csak az ujságokból tudjuk, mert hát a mi városunk, lévén ez a „magyarság ősi erős vára“, mint sok dologban, úgy e tekintetben is meglehetősen maradi. Ha az ember egyszer kimegy a nagyerdőre, örüljön a jó levegőnek, meg a zöld pázsitnak, heverjen le, nézze Isten szép egét s ne futkározzék, mint egy agár; ez az általános vélemény, a mely sajnos, még a nagyobb diákok közt is sok követőre akad. Mint annak idején a kerékpározásra, úgy a labdarugásra is rámondják: „Ilyet csak a bolond ángliusz csinálhat.“

Nem akarok szembeszállani e felfogás híveivel, lehet, hogy van is némi igazuk, de csak is némi, mert az igazság rendszerint a középen van. De ezután azzal is érvelnek többen, hogy a játékban is legyünk magyarok. Erre azt feleljük, hogy ha igaz is állítások, mégis többet ér, ha valamit csinálunk, mintha folytonosan csak elveket hangoztatunk!

Különben is a labdarugás olyan általános divatnak örvend most, hogy egész Európában játszószák. És a labdajátéknak eme neme meg is érdemli, hogy ne csak divatszerűen üzzék, mert egészségesebb, változatosabb és az ügyesség kifejtésére alkalmasabb játék kevés van. Az a körülmény, hogy az angoloktól került hozzánk, kiknek régi nemzeti játéka, már maga is biztosíték arra nézve, hogy jó játék.

Mi magyarok még csak műkedvelők vagyunk. Bebizonyította ezt a legközelebb Pesten megfordult angol csapatoknak, az oxfordi egyetemi ifjak és a richmondi ifjaknak játéka, kik legjobb csapatainkat játszva, vagy legalább is nagy fölényvel verték le.

Mi vidékiek az angolok szép játékát nem láthatjuk meg oly könnyű szerrel, de láthattuk a fényképeiket s már ez is sokat ért. Azt hiszem minden szemlélőre a legjobb benyomást tette s

T Á R C A.

Mezőn.

Szegény magyar ember, szegény magyar ember
Súlyos dologba áll már nagy korá reggel,
Szomorún szántogat egész napon átal
S nem kél vig dalra a dalos pacsirtával,
Az eke két szarvát erősen megfogja...
Ki tudja mily nehéz gondolatja, gondja?

Szomorú panaszszal csak a rögre bámúl,
Fojtó fájdalom sír tisztos homlokárúl,
S míg ekevasa a földet hasogatja,
Új barázdába hull szemének harmatja,
Mint nyáron a búza a kövér kalászból,
Mint őszzel a levél a fáról, a fáról!

Egyszer csak, egyszer csak szíve nagyot dobban:
A jövőre gondol a nehéz dologban.
Ostorával hosszút sújt a levegőbe,
Lova is, maga is összerezzen tőle!
S megy az eke után lassú lépésekkel
Szegény magyar ember, szegény magyar ember!!

Gyököcssy Endre.

Váratlan fordulat.

— A „Debr. Főisk. Lapok“ eredeti tárczája. —

Fábián Ákos szomoruan tért vissza a vonattól,
hova kedvesét kísérte ki, s haza érve végig vetette magát hónapos szobája kopottas diványán.

Most, hogy elszakadt attól, a kit annyira szeretett, úgy érezte, mintha valami szorítaná szívét. Szeretett volna hangosan zokogni, hisz az a leány volt mindene, az a leány volt élete, lelke, világa. Érezte, hogy távozásával sokat veszített, hogy nem fogja többé viszont látni. Pedig milyen boldog volt már! Hogy számítgatta az éveket: egy... kettő... három... akkor aztán elveszi, felesége lesz... Lemondott érte mindenről, és dolgozott erősen, lázasan, csakhogy mihamarabb karjaiba zárhassa őt. És most már mindennek vége, vége, elment, s mintha elmenetelével meg is halt volna reá nézve.

Hogy is ne! Hisz azért távozott el mellőle, azért szakadt ki köréből, mert szerencséje akadt odahaza. Gazdag úri ember a kérő, hozzá csinos is, szép is. Jó lehet ugyan, hogy Vilma, mielőtt haza ment volna, megmondotta neki, hogy semmi áron nem megy kérvőjéhez, hisz nem is ismeri, nem is látta, de Fábiánt ez az ígértet nem tudta megnyugtadni.

alig is van szebb látvány, mintha egy csoport ifjút nézhetünk, ha képen is, kiknek arcáról életkedv és férfias erő sugárzik. Sőt még ennél többet is láthatott a szemlélő a képen s ez az a finom modor, a melyet mi most a külső megjelenésre vonatkoztatunk, de a melylyel a labdarugást előszeretettel szokták jellemezni s nem egészen ok nélkül.

S a labdarugás határozottan sok finomságot is követel s nem kedvez mindig testi erőnek, míg ellenkezőleg a füles labdajátéknál, mely legjobban megközelíti a labdarugást s mely talán inkább megfelel a magyar véralkatnak, már határozottan előtérbe lép az erők uralma; folyton ők hajítják s kapják el a labdát. A labdarugásnál ellenben, mindig a másik párt gyenge oldalát kell kilütkészni s azon törni rést; rést törhet pedig az, a ki éppen azon a helyen van. S itt van a kezdőkre az a nagy és szinte leküzdhetetlen nehézség, hogy mindegyik maga akarja berugni a labdát s pászolásra nem gondol.

Városunkban a „Debreceni Torna- és Kerékpáros Egyesület“ fejt ki dícsérendő buzgalmat e labdajáték körül. Most épülő sporttelepén már is folyik szorgalmasan a játék. A labdarugó pályát 500 méteres kerékpár-versenypálya veszi körül s azon belül még lawn-terek s más torna-

eszközök használatára szánt terek foglalnak helyet.

Az akadémiai ifjúság pártfogásába ajánlom ez élvezetes és testedző játékot, jelentkezzenek minél többen e játékra az egyesület vezetőinél. A szép tavaszi napokon úgy is szabadba kívánczik az ember és igen szépen összeillik, hogy a könyv után estefelé a labdát vegyük a kezünkbe s a játék mellett ismét visszatér a sokszor romlott és kifárasztott kedély.

F. B.

Diákok tanulmányútja.

A nagy-rőcei felső kereskedelmi iskola számos növendéke, az igazgató és 4 tanár vezetése mellett, nagyobb arányú, szervezett tanulmányútra indult Útjoknak egyik gócpontja Debrecen volt, s márc. 24 és 25-ik napjait városunkban töltötték. Megtekintették az István gőzmalmot, kolégiumot, Stern-féle kefégyárat s általában városunk minden olyan nevezetességét, a mely tanulni, tapasztalni akaró ifjakat csak érdekelhet.

Amidőn ezt a hírt papírra vetjük, lehetetlen, hogy eszünkbe ne jusson „alma materünknek“ e tekintetben való mostohasága. Bizony itt sem magától, sem pedig felsőbb buzdító szóra soha

— Nem ismeri?... Nem látta! így töprengett magában. Hát a jogász bálon?... Igaz, hogy csak akkor az egyszer találkozott vele, de egész éjszaka mindig együtt táncoltak.

Nem tudta magával elhithetni, hogy ne menne hozzá kérőjéhez. Nem bírta lelkét megnyugtatni. Feje szédült, tagjai gyengék, bágyadtak voltak az izgatottság miatt, mellét folytatta a szoba levegője.

Pedig Tarpay Vilma hű akart maradni hozzá. A vonaton is mindig azon gondolkozott, hogy a mint haza érkezik, azonnal ír Ákosnak, s a mint csak lehet, siet vissza. Annyira vértezettnek hitte szívét Fábián iránt való szerelmében, hogy még kacérkodott is azzal a másikkal gondolatban.

Mikor aztán haza ért s a gondos mama előfogta, annak is nyíltan megmondotta, a mi a szíven feküdt. Vagy a Fábiáné, vagy senkié sem lesz.

Természetes, a mama nem szűkölködött jó tanácsokban.

— Hogy gondolhatsz olyat! Ilyen szerencséd, ki tudja akad-e többet! Milyen csinos, milyen szép, milyen gazdag, aztán az már beszélhet is a házasságról, mert meglett, komoly ember, míg az a másik?... Istenem, milyen balustyák is vagytok ti, lányok...

és ki nem fogyott volna a kérő jeles tulajdonságainak dicséréséből.

Vilma valami verseken gondolkozott a beszéd alatt, a mit Ákos írt hozzá s csak szórakozottan hallgatta anyja szavait. Végre azonban kifogyott türelme.

— Én elhiszem, mama, hogy a mama pártfogoltja szebb is, gazdagabb is, jobb is, mint Fábián Ákos, de én csak az övé leszek, mert őt szeretem.

Állott is szavának két egész napig. Hanem Dunai úr nagyon jó prókátorra akadt a mamában. Harmadnap nyert pere lett Vilmánál — a mamának, ki folytonos zakatásaival annyira vitte a dolgot, hogy a leánya beleegyezett, miszerint Dunai úr tiszteletét tehet. Ennyi engedmény pedig a mamák szemében feladása a játszmának.

És csakugyan úgy lett. Dunai naponkint apasztotta Fábián előnyeit, Vilma pedig kezdte feledni Fábiánt és ígéretét s maga is úgy gondolkozott, mint anyja: Fábián még nem is végzett ember, diplomája sincs, két év alatt talán el is feled, s akkor mit csinállok... Lassan lassan bebeszélte magának, hogy Fábián hűtlen lenne hozzá két év alatt, hogy most sem szereti őt s ő is csak gondolta, hogy szerelmes belé.

— De hát Dunait szeretem-e? — kérdé ilyenkor magától önkéntelenül. Majd idővel megszeretem, azt

össze nem áll az ifjúság olyan célból, hogy a nagyobb szünidők alatt egy kis tanulmányút által tapasztalatait öregbítse.

Ne menjünk messze... Vajjon hány diák ösmeri itt városunkban is azokat a helyeket, melyeket egyik-másik intézet kiránduló növendékei megismernek?... Mert volna ám valami látnivaló Debrecenben is. Volna bizony, csak hogy östör-mészetünk, hogy az iránt, ami a mienk, közönyösek, fitymálkodók vagyunk.

Az István gőzmalom, az államvasútak vagongyára, a vasöntöde, a gázgyár, s több más hasonló vállalat belső organizmusába való bepillantás csak növelhetné realis tudásunkat. Erre pedig nekünk, kik az ideális fogalmak asztagában könyökig dusskálunk, véghetetlen szükségünk volna. Amit pedig nagyobb csoport, főleg tanári vezetés mellett — hasznosan és könnyen megtekinthet, ki tudja: egyesek hozzájuthatnának-e valaha?

De még ez hagyján!

Hiszen holmi gőzmalom, vasöntőt s más efélét minden bokorban találhat az ember, mondhatná valaki. De vajjon egy egy Hortobágyot, oroszlán-émlékes honvéd-temetőt és Csokonai-sírt találunk-e többet? S bizony pirúlva vallhatjuk be itt nyíltan is, hogy sok-sok ifjú elvándorol

az alma mater kebeléről, hol éveken át lobogott előtte egy Csokonai szelleme, de annak a vas-ozlopos sírnak, haldokló oroszlánnak és gulyaménes kolomptól zúgó Hortobágyinak színét se látta legfőlebb hírét hallotta, mint pl. mondjuk Háromszék góbé székelye.

Pedig mindez egy-két tavaszi vasárnapból könnyen kitelnék. S minden mástól eltekintve, nagyon alkalmas volna tanár és tanítvány között annak a belső viszonyoknak megépítésére, melyet az atya és fiú kapcsolatos nevével szoktunk nevezni. Mozdulj meg hát te ifjúság s tanáraink között bizonyára csak barátokra találunk e dolgban

Hasonló fontosságú volna a nagyobb szabású tanulmányútak szervezése, testvér-iskolák meglátogatása. Amaz pénzbe sem kerülne, erre valami kis összeget áldoznunk kellene. De az ilyen csoportos kirándulásnak részint az állam, részint a vendégszeretet annyira megkönnyíti dolgát, hogy a legegyszerűbb viszonyok között élő tanuló is könnyen részes lehet benne. 30 koronából 5—6 napos kirándulást meg lehet ejteni. Ennyi összeget pedig egy közös pénztárosnál akár koronánként is összetakaríthatni

A hazának ilyen módon való alapos megismerésére semmi sem olyan alkalmas, mint épen diák

mondta a mama is, s e hazug felelettel megnyugtatta szívét igyekezett átsiklani, igyekezett menekülni e gondolatoktól. Mert még mindig szerette Fábían Ákost.

Hanem az ígért levelek, azok azért elmaradtak. Hiába várta őket Fábían, csak nem jöttek. Aztán már, hogy soká, nagyon soká késtek, nem is várta többé! Hogy elnémítsa szíve dobogását, vagy hogy inkább ne legyen ideje rá azt hallgatni, neki feküdt a munkának. Szorgalmasan dolgozott, készült utolsó vizsgájára. És a mikor már diplomáját is megszerezte, a mikor már kezdett számítani a mamák előtt, a mikor már rég elfeledte Tarpay Vilmát: akkor még egyszer elibe hozta a véletlen.

Egy nap levelet kapott. Nézi a címét. A betűk női kéz vonásai... Nagyon dobant szíve. Idegesen bontotta föl. Vilma írta. Arra kérte, hogy miután holnap a városba érkezik rokonai látogatására, ha teheti, keresse fel.

Fábían egy darabig komoran nézett maga elé. Vajjon elmenjen-e? Feltépje-e szívének már beheggedt sebeit?... Hanem aztán eszébe jutott diplomája s a biztató gondolat, hogy hátha Vilma még leány, nem hagyott nyugtot neki. Másnap felkereste.

Alig tudott szóhoz jutni, mikor meglátta. Szébb volt, mint valaha és elbűvölőbb. Csak nézte, nézte és gondolkozott rajta: ha a feleségem lesz, milyen boldogok leszünk.

Egyszer aztán beszélgetés közben megkérdezte tőle, hogy meddig marad ott.

— Holnap után utazom vissza. Csak két napra jöttem, meglátogatni rokonaimat. Oly régen nem látam már őket, pedig életem legszebb, legboldogabb idejét náluk töltöttem.

Fábían Ákos szerelmes szíve nagyot dobbant e szavakra. Legszebb, legboldogabb idejének nevezi azt az időt, mit vele töltött! Nem kételkedett többé benne, hogy feladott reménye, foszladozó álma most valóra válik. Meg is mondta Vilmának:

— Ha életének legszebb, legboldogabb idejét élte itt, akkor maradjon még tovább, vagy két héttig... egy hónapig is, maradjon itt...

Azt akarta mondani, hogy maradjon ott, maradjon vele — örökre. Hanem akkor közbeesapott Dunainé:

Csak nem hagyom oly soká magában a — kis fiamat?!

Nagy Mihály.

éveink. Amit most közösen, élvezetesen, maradandó haszonnal, néhány korona árán megtehetünk, később vagy egyáltalában nem, vagy csak drágán, nehézkesen juthatunk hozzá s az is olyan csak, mint az alkonyuló nap: fénye van, de nem melegít, nem érlel.

E sorokat főképen a gymn. tanárkar szíves figyelmébe ajánljuk, akikre e dologban a legszebb hivatás várhat. De ha a tanárkarnak nem volna elég ideje, módja ez eszme valószínűsítésére: ott van a tornakör, a melynek különben is munkakörébe vág. Amúgy csak egyoldalúlag, de emigy szében, tökéletesebben tölthetné be nagy földadatát.

M. Gy.

Színház, művészet, zene.

Kuruc Feja Dávid.

Ez esztendőben Komjáthy János tőle telhetőleg a legtöbb s mondhatjuk a legjobb új darabokat előadta, bemutatta Debreczen közönségének. Igy alig két héttel a budapesti első előadás után színrehozta Kuruc Feja Dávidot is. Eddig ötször adták s mind az ötször megtelt a színház. S a darab valóban megérdemli, hogy telt ház szivja magába a magyar levegőt az előadás alatt. A mai kor szülte e darabot, mely keresi, kutatja azt, ami igazi magyar. S mikor mi rövidesen meg akarunk emlékezni Kuruc Feja Dávidról, mivel a lapok úgyis eleget irtak róla, mi inkább azt a hatást akarjuk röviden jellemezni, amit Debreczen közönségére gyakorolt. Az első felvonás lassan meginduló jelenetei alatt unatkozik a közönség, türelmetlenül várja, hogy mi is lesz hát e darab, hiszen olyan port vertek mellette az újságok. S ha az első felvonásban Gábor lantos nem szavalna egy gyönyörű költeményt, a közönséget nagyon untatóan készítette volna elő a szerző a következőkre. De e költemény hatása felvillanyozta a szíveket. A második felvonás összes jelenetei izgatják a kedélyeket s meglegedetten, lelkesedve tapsol a közönség a második felvonás végén Kuruc Feja Dávidnak, ki meg ki megorcáztatja Tábori Örsét, a vérengző Karaffa szeretőjét, ki, mert szép asszony, — szerelemmel szerez zsákmányt vérengző vadállatjának, de ki nem tudta törbe csalni Kuruc Feja Dávidot, pedig szerelmével már már behálózta. S mikor a harma-

dik felvonásban megbélyegzésre ítéli az árúlassal vádolt Tábori Örsét a bíró, aki a tanácsban kijelenti, hogy a németeknek nem lehet hinni, mert akármilyen pecsétes levelet ad is, azt soha meg nem tartotta és tartja, mikor harcra vagy hősi halálra bátorítja a tanácsbelieket, — magyar szívünk szent tüze lobog keblünkben. A negyedik felvonásban Tábori Örsze meggyilkoltatása jóleső örömeinkre s Kuruc Feja Dávid halála pedig megnyugvással ölelkező fájdalomunkra van. Az bizonyos, hogy az egész darabból az igazi magyar levegő hullámozása csapkod felénk s ez maga is elég arra, hogy lelkesedjünk, mikor ma majdnem elsüllyed színműirodalmunk az idegen posványban!

S ha van is e darabban több olyan rész, mely homályos s bizonytalan kézzel van megírva, ha nincs is benne az a tiszta zavartalanság, ami Herceg „Ocskay brigadéros“ ában, mégis a hatás, amit *magyar* lelkünkre gyakorol, mondhatjuk, hogy egy cseppet sem kevesebb. S ezért megérdemelte, hogy Debreczen közönsége lelkesen fogadta. (ss)

Tanári kongresszus Debreczenben.

A magyarországi protestáns, kiváltképen pedig református tanárok f. hó 2-án és 3-án kongresszust tartottak városunkban, azon magasztos eszmétől vezéreltetve, hogy összegyűlvén az ország különböző vidékeiről, megbeszéljék a tenni valókat arra nézve, hogy tetterős, az élet küzdelmeiben megállni tudó, jellemes, megalkuvást nem ismerő ifjúságot hogyan neveljenek hazánknak és egyházunknak. Debreczen valóságosan ünnepeit e napokban. Díszöltött magára s magyar szeretettel fogadta és látta el vendégeit. Zászlók lengettek a házak tetején szanaszéjjel, hirdetve, hogy nem aludt ki még a magyar protestánsok szívéből a szépért, jóért való lelkesülés, a haza iránti forró szeretet. Főiskolánk dísztermében tartották magas szárnyalású, lelkes értekezéseiket hazai kulturánknak e fáradhatatlan munkásai, a jövő nemzedék mikénti nevelésének, tanításának érdekében. Részt vett e gyűléseken küldöttjei által valamennyi hazai főiskolánk s nagy lelkesedéssel határozták el, hogy protestáns tanárainknak ily módon való érintkezéseit az évről-évre hazánk más más helyein tartandó kongresszusok által fenn fogják tartani s ezen egyesülés által még erősebbé tenni az amúgy is erős, törhe-

tetlen kálvinizmust. Segítse Isten őket nemes munkájokban!

A gyűlés befejezése után kellemes szórakozásban és vidám mulatságban frissítették föl munkában elfáradt elméjüket e lelkes apostolok. A kongresszust rendező bizottság tagjai ugyanis 3-án este immár bucsúzó vendégeik tiszteletére egy minden tekintetben kiválóan sikerült műkedvelő előadást rendeztek a színházban. A gazdag műsorból csak három pontot említünk föl különösen, noha a többi is nagyban hozzájárult az estély fényének emeléséhez. Ez a három pont pedig azért nevezetes különösen reánk nézve, mert főiskolánk hallgatói szerepeltek benne, ismét újabb bizonyosságot téve az anyaiskola lankadatlan buzgalmáról, tevékenységéről. Az első pont Kun Bélának, jogász ifjúságunk múlt évi elnökének szép, lendületes alkalmi prológja volt, amelyet saját maga szavalt nagy lelkesültség között. Másodszor Kisfaludy „Vígjáték” című régi darabját adták elő helybeli műkedvelők. A szereplők soraiban főiskolánk hallgatói közül is többen vettek részt. A harmadik felemlítendő pont az igazi magyar táncnak a palotásnak, a körmagyarnak és a vígadónak bemutatása volt szintén főiskolai hallgatók és helybeli úrhölgyek által. Bátran mondhatjuk, hogy ez volt az estély legsikerültebb pontja. Hangosan dobogott a szívünk, lázban égett az ifjúnak szeme, elsimúltak az öregek arcának redői, mikor látták e daliás párokat festői jelmezükben lejteni; felelevenültek lelki szemeink előtt a letűnt nagy napok, amikor még magyar ruhában, magyar táncban, magyar dallal ajakán mulatott a magyar.

E kellemes színházi estélyt a „Biká”-ban táncmultság követte. Ott rakták a táncot derék tanáraink a szébbnél-szebb lányokkal a kora reggeli órákig, példát mutatván az ifjoknak arra, hogy a komoly, lelkiismeretes munka után nem árt néha-néha egy kis hejje-hujja vígadás sem.

A hajnali vonattal azután szétoszlottak kedves vendégeink a szélrózsa minden irányában, ki-ki haza kedves családi körébe. Adja Isten, hogy megvalósuljanak becsületes szívük álmai s ne legyenek azok utólérhetetlen ábrándképek!

Rákóczi a fogságban.

*Csillagsugár, fehér, halvány,
Tükrözik a nagy ég alján.
Egyformán száll a sugára
Börtönre és palotára.*

*A palota kapujára
Nehezedik két sas szárnya,
Abba leli cudar kedvét:
Öltögeti vörös nyelvét . . .*

*Ott a setét, vak tömlőcben,
Magyar rabnak láncra csörren,
Hideg, dohos négy falára
Képet fest az éjnek árnya.*

*Lefesti a honszerelmet,
A golgotát, a keresztet,
Sötét posztót: teli vérrel,
Rajta egy hős: Zrinyi Péter . . .*

*Szóke fürtje, arculatja . . .
Vércseppjeit csak hullatja,
S szól a rabhoz, hangja remeg:
«Édes fiam, nem haltam meg!»*

*»Rákóczi vagy! A halálom
Gyönyörű szép édes álom.
És édesebb százszor jobban,
Mert a szívem benned dobban.*

*Unokám vagy! Az eredben
Ósi vérünk csörgedezzen,
Buzdíts, buzdíts, tette, tette,
Nem halunk meg, él az eszme.«*

*Hallgat a rab félálomban,
Magyar lelke fájva dobban
S míg két szeme könnyét ontja
Lelkeszárnyát bontja, bontja.*

*Gondolkodik, nem is másról
Csak a magyar szabadságról . . .
Könnyét ontja, nem is másért:
Csak a magyar szabadságért . . .*

*Óseire emlékezik . . .
Rázza, rázza bilincseit,
S megesküszik, isten látja!
Hogy ledől a német bástya.*

Kató József.

Lapszemle.

A Kolozsvári Egyetemi Lapok 22-ik száma következő gazdag tartalommal jelent meg: Kovács Gábor: Az ideai magyar diákkongresszus Ravasz László: Kossuth Lajos. (Emlékbeszéd). Ady Endre: Áldomás. (Költemény) Don Carlos: Egy ismeretlen ideálhoz. Ravasz László: Gyerek versek. (4 költemény) Örmény anekdoták. (Mutatványok Dr. Bányaí Elemér íly című könyvéből). Irodalom. Színház, Ifjúsági élet. E szám is, mint a többi, a szerkesztő sokoldali figyelmét és ügyességét dicséri. Különösen nagy lelki élvezetet nyújt Ravasznak Kossuthról tartott emlékbeszéde, mely valóban prózában írott költemény.

Erő. Örömmel emlékezünk ez újabb ifjúsági lapról, mely szükségességét és életrevalóságát már eddigi számaival is bebizonyította. A 4-ik szám krónikát hoz Tisza Kálmánról, mely a Giordanos Brunó című cikkel együtt a lap legszebb cikkei közé tartozik. Valamint Szilágyi Ferencnek Ahasvér című drámai költeménye is. Az 5-ik számban Ady Lajos egy a kivándorlókról szóló közleménnyel. Péterfi Tibor pedig humoros novellával vesz részt. Igen ügyes dolog Földes Imrének „A doktor“ című elbeszélése. Szekula Jenő, Erdélyi Lajos és Ady Endre költeményeit találjuk még a lapban. Ezekon kívül hozza a lap Szekula Jenő szerkesztőnek a kuruc világból merített *Három a tánc* című regényét Hát ilyenekkel a mi ifjúsági lapjaink eddig még nem dicsekedhettek.

Diákélet.

Theologiai kongresszus. Fontos tárgyban határozott f. hó 12-én akadémiánk theologiai ifjúsága. Tárgyalta nevezetesen a protestáns theológiáknak hozzá intézett azon kérését, hogy az évenként tartani szokott theol. ifj. kongresszus az idén ismét Debreczenben tartassék meg, mivel Kolozsvár és Pápa, melyek pedig a tavalyi budapesti kongresszuson azon versengtek, hogy az idén melyik lássa vendégeül a prot. theol. akadémiákat, most különböző okoknál fogva erre nem hajlandók. Dacára, hogy a kérés olyan, mely elől kitérni nem lehet, mégis heves vita fejlődött ki. Nánássy Lajos, Szücs László, Erdélyi Károly mellette, többben ellene szólaltak fel. Végre is szavazás alá került a dolog s ezuton a gyűlés azon határozatot

hozta, hogy a prot. theologus ifjúság kongresszusa tartassék meg ez idén is és pedig a többi theologiák kérésének engedve, itt Debreczenben Együttel 9 tagu bizottságot küldött ki a gyűlés Nánássy Lajos elnöke alatt, melynek feladata a május végére tervezett kongresszus előkészítése leendő.

Bethlen Gábor kör. Már régebben megemlékezünk arról, hogy a budapesti főiskolák protestáns ifjúsága „Bethlen Gábor kör“ cím alatt hatalmas szervezetet alakított a magyar protestantizmus fejlesztése és erősítése, a hazaszeretet ápolására. Most a belügyminisztérium már jóváhagyta és megerősítette alapszabályait. Ez alkalomból felhívást intézett hozzánk is, hogy lépünk be minél nagyobb számban az alapító és pártoló tagok közé. Alapító tag lehet, a ki legalább 50 koronát, pártoló tag pedig az, a ki 2 koronát fizet be a kör pénztárába. Ezenkívül a legkisebb adományt is a leghálásabb köszönettel fogadja. A tagsági díjak, úgyszintén a kisebb adományok is Kelemen Mór főpénztáros címére (VIII. Aggteleki utca 17. sz. II. em.) küldendők. Hisszük, hogy Debreczennek kálvinista ifjúsága a maga erejéhez mérten gyarapítani fogja a nemes célt szolgáló kör alapítókéjét s tetemes számmal fog belépni a kör tagjai közé.

Az ifjúság a vidéken. A diószegi ev. ref. egyház június 1-én hangversenyyel egybekötött júniálist rendez, melyre főiskolánk énekkarát is meghívta, hogy a hangverseny műsorában énekszámokkal vegyen részt. A kántus a megbívatás — mint értesülünk — elfogadta s Szathmáry Imre vezetése alatt le is fog menni. Örömmel jegyezzük ezt fel, mert az énekkar nemcsak az aesthetikai érzést fogja gyönyörködtetni ez alkalommal, de egyuttal tényezője lesz a magyar hazafiság erősítésének a vidéken is.

Kurucz estély Mezőtúron. Mégis csak meglátszik hát Debreczen ifjúságának hatása a vidéken is. Ugyanis a mezőtúri „Kultur-egylet“ május hó folyamán a mi kurucz-estélyünk mintájára és ez által lelkesítve, szintén kurucz-estélyt rendez. Az estélyre akadémiánk hallgatói közül többen fognak lerándulni.

Gyula napja. A Magyar Irodalmi-Önképző-Társulat forrón szeretett felügyelő tanárát, dr. Ferenczy Gyulát névnapja alkalmából küldöttségileg üdvözölte.

CSARNOK.

A legszebb bútordarab.

A mi házuknál a
Legszebb bútordarab,
Tudom, nekem mindig
Két vén szekrény marad.
Szűette az egyik,
A másik sem új már,
Úgy állanak ottan.
Mint öreg házaspár.

Egyik édes apám
Roppant könyves háza...
Roskadozó volta
Életét példázza.
Azt a szű, öt titkos
Kór férge örölte,
Az most indul, — ő már
Elment mindörökre.

Benne a tenger könyv
Egyszerű kötése,
Az is édes apám
Élete menése.
Mily nemes tartalom!
S kívül mit sem mutat:
Igy futá ő is a
Félbeszakadt utat.

A másik szekrény a
Nagy könyvesháza mellett
Édes anyám munkás
Éltére felelget.
Régi jó erkölcsök
Ritka emlékjele:—
Szébnél szebb vászonnal
Van telisden tele.

Hanem mai módra
Az nem bolti fajta!...
Dolgos két kezének
Munkája van rajta.
Ezer, bú, baj, gond közt
Hosszú téli este
Minden egyes szálát
Maga eregette.

S ezért házuknál a
Legszebb bútordarab,
Tudom, nekem mindig
E két jószág marad,
A vásznas szekrény, meg
Apám könyvesháza,
Mert hisz életüket
Oly szépen példázza.

Szarka Lajos.

Nagy Imre élete és munkássága.*

Aligha van érdekesebb idő irodalmunk történetében, mint a XIX. századnak első évtizedei. Azok az eszmék és törekvések, melyeknek nyomai elvétve már a XVIII. század végével találkozzunk s a melyekből irodalmunknak nemzeti, népiesen magyar iránya oly diadalmasan bontakozott ki, ekkor élték az erjedésnek, forrongásnak és a megtisztulásnak korát. A politikai életben az 1848—49-iki események, mintha előre vetették volna árnyékukat. A politikai események minden kis mozzanata pedig az irodalomban is visszhangra kelt. Széchenyinek és Vörösmarty-nak fellépése csaknem egy időre esik s a Zalaán futásának megjelenése, a régi dicsőség emlegetése mellett, csengő hexameterekben még ugyan, de a közelgő változások bekövetkezését is hirdette. Az irodalomtörténet kutatójára nézve nem lehet szebb feladat, mint ez idő szellemi nyilvánulásait keresni, megismerni.

Egy angol irodalomtörténet-író szerint az események és alakok a tárgyakkal ellentétben,

* A M. I. Ö. T. pályázatán pályadíjat nyert dolgozat.

minél távolabb esnek tőlünk, annál nagyobbaknak látszanak. Ha a XIX. század első felére nézünk például vissza s irodalmunk, költészetünk viszonyairól akarunk szólni, a nagy nevek, a nagy szellemek elfogják előlünk a láthatárt s minden gondolatunk ide fut össze: Vörösmarty, Petőfi, Arany János. Mert kinek is jutna eszébe apró csillagokat keresgetni az égen, ha feljön a nap. — Az idők messzesége éjszaka, melyből a bolygó csillagoknak fénye el nem jut hozzánk s azt hisszük, hogy nem is léteznek. Ilyenformán vagyunk a múlt század első felének irodalomtörténetével is. Épen azért nagyon érzem vállalkozásom nehézségét, midőn a magyar költészetnek egy olyan munkásával szándékozom foglalkozni, a kinek neve legfőlebb azok előtt ösmeretes, a kik nem elégszenek meg a dolgok felületes vizsgálatával, hanem a nagyok mellett a kisszerű jelenségek hatását is méltányolni tudják.

A történelmet nem a nagy hadvezérek és államférfiak csinálják, hanem a névtelen hősök, kik küzdenek a nélkül, hogy a hír szrányára venné nevüket s meghalnak, egygyé lesznek a földdel, úgy, hogy nagyon kevesen öltének gyászt értük. Nemzeti irodalmunknak történetében legio az ilyen harcosok száma. Ilyenek voltak a név nélküli kóborló hegedősök, ilyenek a kuruc költészet termékeinek ismeretlen szerzői s ilyenek az újabb időkből azok, akikről a tankönyvek rendszeren úgy emlékeznek meg, hogy született ekkor, meghalt ekkor s munkáiban a közepes tehetség jelei találhatók meg. Ezeknek a közepes tehetségeknek ismertetésével, méltatásával foglalkozni nem a leghálásabb feladat, de sokszor mégis megérdemli a fáradságot, mert gyakorta megessük, hogy vizsgálódás közben, a mint a lelket keressük a betűkben, — mind több lesz a jelek száma, mik arra mutatnak, hogy olyas valakivel van dolgunk, aki megérdemli, hogy jobban megismerjük, mint a hogy eddig ismertük.

Az a nagy szellemi megújulás, mely a közelmúlt század elején irodalmunkban a népiesen nemzeti irány jegyében indult meg, az iskolák falai közé is eljutott. Annak a küzdelemnek, mely nemzeti önállóságunkért úgy a politikában, mint az irodalomban lezajlott, — utolsó hullámgyűrűi a főiskolai önképzőkörökben símúltak el. A mindinkább erősödő nemzeti szellemnek megnyilatkozásai gyakorta észrevehető, megérezhető

azokban a költői vagy prózai termékekben, melyek egykor ez önképző-körökben láttak napvilágot.

Legtöbbször nagyon kezdetleges dolgok ugyan, mégis bizonyos érdekességgel bírnak, nem irodalomtörténeti szempontok miatt ugyan, hanem azért, mert kortársai a nagy alkotásoknak s az idejükbeli szellemi áramlatoknak irányát, ha halványan ugyan, de mégis visszatükrözik s mert sokszor első jelentkezései a geniének, mely később halhatatlan műveket teremtett s végre, mert töredékei annak az általános és nagy fellángolásnak, mely irodalmunk újjászületésének idején a nagy és kicsiny munkások lelkét egyaránt betöltötte.

Nagy Imrének élete és munkássága szintén ez időkre esik s a vele való foglalkozást kétszeresen érdekessé tette rám nézve az, hogy mint a debreceni collegium növendéke kezdette s ugyanitt végezte is be néhány rövid esztendőre terjedő pályafutását. A debreceni collegium kedvencei heye volt mindig a muzsáknak, s irodalomtörténetünk sok nagy alakjának, köztük Csokonainak és Kölcseynek is pályája innen indul ki s a nagy elődök emlékezete, a tradíciók a forrongásban, kifejlődésben levő fiatal lélekre mindig nagy, sokszor egy életre kiható befolyást gyakorolnak. Érdekessé tette rám nézve Nagy Imre életével és költői munkásságával való foglalkozást másrésztől különösen az, hogy megtalálni igyekeztem nála, vajjon a korabeli nagy és új eszmék, áramlatok mennyiben érintették lelkét, mennyit vett fel, olvasztott át azokból költészetébe? Vajjon az a nagy forradalom, melyet a népies elemnek az irodalom minden mezején való előnyomulása idézett elő, milyen formában jelentkezik nála és még számos más kérdés, melyek mind szinte önkénytelenül állanak előtérbe, ha egy olyan írónak munkáit akarjuk megismerni és méltatni, ki a XIX. század első felében élt és dolgozott. Sajnos, hogy e kérdéseknek megvilágítása nem mindig sikerül, különösen egy olyan életpályának keretében, amelyet Nagy Imre megfutott. Két-három év munkásságából teljes és tiszta képet alkotni magunknak az általam fentebb említettek felől, vajmi nehéz és problematikus dolog. — Még olyan egyéniségeknél is, kiknek abból a bizonyos isteni lángból a rendes mértéken felüli osztályrész jutott, — egy-két év nagyon kevésbé elég

arra, hogy munkájukban lelki világuknak, az arra gyakorolt benyomásoknak bizonyos befejezettségét megtalálhassuk.

Nagy Imre életpályája pedig nagyon rövid volt. Mindössze három esztendőből, 1837, 1838, 1839-ből maradtak ránk nagyobb számmal olyan költeményei, melyekből egyéniségére, tehetségére s jövődjé fejlődésének irányára következtést vonhatunk le. Jó, hogy ez a három esztendő húsz, huszonegy és huszonkét éves korára esik, tehát épen arra az időre, mikor a tehetség már bontogatni kezdi szárnyait s amikor talán túltermékeny is. 1817 február 24-én született Kisujszálláson egyszerű, tisztos módú földmives szülőktől; családneve tulajdonképen Gulyás volt. Édes apja is ezt használta, gyermekkorában ő maga is, csak később és lassanként írja magát Nagy-nak, ahogy eredetileg őseit is hívták. Hogy ezek között, illetve családjában voltak-e litteratus, íráskedvelő emberek, erre nézve nincsenek adataink, maga Szeremley Barna, ki költeményeit részletes és kimerítő életrajzával együtt kiadta, sem emlékszik meg erről, pedig e dolog azoknál, kik a szellemi átöröklés tanának oly nagy fontosságot tulajdonítanak, — bizonyára nevezetes körülményként szerepelhetne. Gulyás (Nagy) Imre gyermekévei otthon, szülővárosában, az apai háznál folytak le, együtt János bátyjával, ki öccse halála után kilenc évvel, költeményeinek első, már meglehetősen teljes kiadását is rendezte. Mindenesetre érdekes volna részletesebben foglalkozni a gyermek Nagy Imre lelkére gyakorolt benyomásaival az első környezetnek, de munkám kerete rövidegre kényszerít.

Egyszerű környezetben, egyszerű viszonyok és emberek között töltötte Nagy Imre első éveit s életében a legelső nevezetesebb sorsfordulat akkor következett be bizonyára, midőn Kisujszállás érdemes papjának Dorca Illésnek figyelmét magára vonta, ki tudja, talán az iskolában értelmes, talpraesett feleleteivel. — Dorca Illés volt az, aki tehetségét korán fölismerve, iskoláinak folytatására buzdította s így lépett át aztán a helybeli gymnasiumba. Gymnasista éveire esnek legelső szárnypróbálgatásai. Az V-ik osztályban bizonyos Losi Pál rektoruram volt mentora a poesisben s első versei bizonyára azok a leczkeszerű poétai munkák voltak, miknek írását akkoriban tantárgyszerűen művelték minden iskolá-

ban. Úgy látszik, hogy e genre-ben is már korán bizonyos ügyességre tett szert, mert a lakodal-makon, disznótorokon s névnapok alkalmából kapósak lettek verselményei, sőt, mint egyik élet-rajzi írója Komlóssy Arthur, jelenleg Debrecen város főjegyzője, említi, az újonnan épített egy-házi magtár alapkövébe is az ő egyik versét tet-ték, melyet akkor bizonyosan el is szavalt.

(Folyt. köv.)

Milotay István.

MÁRK JÓZSEF

ajánlja.

angol, francia és hazai gyárt-mányú szövetekkel dúsan fel-szerelt

férfi szabó üzletét,
izléses és divatos szabású, angol,
magyar és diszruhák, valamint papi
egyenruhák elkészítésére.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

A főiskolai ifjúság részére
készpénz fizetés esetén 5%-os árked-
vezményt ad.

Piacz-utca 12. Stenczinger-ház.

Kovács József

borbély- és fodrász-terme

Debreczen, Piacz-utca
a városházával szemben.

Van szerencsém a kollégiumi ifju-ság becses figyelmét üzletemre fel-hívni, hol is

**40% árkedvezményben részesítem a
mélyen tisztelt ifjúságot.**

Figyelmes és tisztességes munka.

Tisztelettel

Kovács József,
borbély és fodrász.

FEKETE JAKAB

uri divat, fehérnemű és kalap üzlete
Debreczen,

Főtér, Kistemplom mellett.

Tisztelt vevőim szíves figyelmébe!

Ujdonságaim közül ajánlom az alant jelzett cikkeket
feltűnő olcsó árban:

Valódi angol, olasz, gráci és honi gyárt-mányu kalapok és cylinderek, fehérneműek, bál ingek, kézelők és gallérok, chikkes nyak-kendők, francia batist és vászon zsebkendők, elegáns angol férfi esernyők, Jäger tanár-féle alsóruhák és harisnyák, karlsbádi férfi czipőkülönlegességek, bál lackczipők, Zachariás-féle bőrkeztük, vadászsapkák, kocsi-takarók, francia és angol illatszerek, penz-, szivar- és cigaretta-tárczák, ezüst sétatotok, minden a legolcsóbbtól a legfinomabb ki-vitelig.

Kérem szíves látogatásával szerencsél-tetni, hogy alkalma legyen üzletem szolidasá-gáról, pontos és gondos kiszolgálásáról szem-élyesen meggyőződni.

A kollégiumi ifjúságot 5% árked-
vezményben részesítem.

Olcsó szabott árak.

Legalkalmasabb és leghasznosabb ajándék.

PAPIRKERESKEDÉS

ÉS

KÖNYVKÖTÉS ZET.

Sötét kamra díjtalan használatra.

Tessék árjegyzéket kérni.

A tanuló ifjúságnak 5% engedmény.